

ΒΙΛΛΗ ΣΤΕΛΛΑΚΟΥ

Τα μυστικά του Ευρώτα

Μυθιστόρημα

ΚΕΔΡΟΣ

Βίλλη Στελλάκου: *Τα μυστικά του Ευρώτα*

ISBN 978-960-04-5101-6

Επιμέλεια-Διόρθωση: Ελένη Ψαθά

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© Βίλλη Στελλάκου, 2020

© Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2020

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

*ω, αν μπορούσα να ξαναρχίσω απ' την οδό Κεραμέων,
τότε που περιδιάβαζα κάτω απ' τις πιπεριές μ' έναν Σοπενάουερ
στην τσέπη σ' εκείνον το ρομαντικό ρόλο που «έπαιζα» τότε,
ανακαλύπτω τώρα ότι νηήρξε ο πιο αληθινός εαυτός μου*

Τάσος Λειβαδίτης

1.

Ο Άλκης, ο δημοσιογράφος

Το λεωφορείο ανέβαινε μια ανηφόρα και όταν έφτανε στο πλάτωμα έβλεπες τα κυπαρίσσια. Διέσχιζες έναν στενό πλακόστρωτο δρόμο, που στα δεξιά του είχε δυο τρία λουλουδάδικα, και στο τέλος του δρόμου μια φαρδιά, μαύρη σιδερένια εξώπορτα σε οδηγούσε στο νεκροταφείο.

Όταν ήμουν μικρός, μπαίνοντας άρχιζα να μετρώ φωναχτά τα κυπαρίσσια. Στο όγδοο έστριβες δεξιά και συναντούσες τον τάφο του κουρέα. Πλάι του ακριβώς ήταν ο δικός μας. Ο παππούς μου και η θεία μου μας κοίταζαν χαμογελαστοί μέσα από τις φωτογραφίες τους. Εγώ στεκόμουν απέναντί τους, κρατώντας σφιχτά στο ένα χέρι δύο κεριά και στο άλλο ένα μπουκέτο, άλλοτε με νεραγκούλες, άλλοτε με χρυσάνθεμα, καμιά φορά με πανσέδες, από τα παρτέρια του κήπου μας.

Θυμάμαι η μαμά μου έλεγε «Αύριο θα πάμε στα μνήματα» και μετά άρχιζε η προετοιμασία για τα κόλλυβα: το βρασμένο σιτάρι απλωμένο σε άσπρη πετσέτα να στεγνώνει, η μυρωδιά από το καβουρντισμένο αλεύρι, τα βαμμένα κόκκινα χέρια της

από το καθάρισμα των ροδιών. Οι αναμνήσεις μου δεν είναι στενάχωρες. Ακόμα θυμάμαι το κοντό μου παντελόνι με την τσάκιση και το κάτασπρο πουκάμισο που μου φορούσαν. Μου έβαζαν δηλαδή τα καλά μου για να πάω εκεί. Αυτό σήμαινε, πάνω απ' όλα, γιορτή. Και έτσι, σαν γιορτή μου έρχονται στο μυαλό οι επισκέψεις αυτές. Βλέπω, λοιπόν, τον εαυτό μου, να πατάω πάνω στο μάρμαρο και να τεντώνομαι για να φιλήσω τις φωτογραφίες. Μετά να ανάβω δύο κεριά και να βάζω τα λουλούδια στους μαρμάρινους αμφορείς που έστεκαν σαν παραστάτες δεξιά κι αριστερά του τάφου. Η μαμά μου έριχνε νερό στο μάρμαρο, λέγοντάς μου πάντα «Πρόσεχε, Άλκη!» μη και βραχούν τα παπούτσια μου, και μετά άναβε κι αυτή κεριά κι έβαζε στο θυμιατό εκείνα τα χαρακτηριστικά καρβουνάκια που τοισίριζαν καθώς καίγονταν. Ήταν μια διαδικασία, πάντα η ίδια, συνηθισμένη και αγαπητή.

Πολύ αργότερα προστέθηκε και ο πατέρας μου και ύστερα η μητέρα μου, κι έτσι τώρα έχω τέσσερις να επισκέπτομαι. Ο αριθμός των κεριών αυξήθηκε, έγιναν τέσσερα κι αυτά. Ο κήπος μας δεν υπάρχει πια και τις πιο πολλές φορές λουλούδια δεν πηγαίνω. Κάθομαι όμως και κοιτάζω τις φωτογραφίες των δικών μου, φέρνω στο μυαλό μου στιγμές από τη ζωή τους, βλέπω τις φωτογραφίες των γειτόνων τους και τριγυρίζω στους τάφους. Οι ηλικίες ποικίλλουν. Σκαλώνω πάντα στους νέους και αναγνωρίζω στον εαυτό μου ένα συναίσθημα που δεν είναι μόνο θλίψη αλλά και θυμός, όταν η επιγραφή κάτω από τη φωτογραφία φανερώνει την αποκοτιά τους. Καμιά φορά αναγνωρίζω παλιούς γείτονες εκεί, όχι από το όνομα

αλλά από τη φωτογραφία, και παραξενεύομαι που ποτέ δεν είχα μάθει τα ονόματά τους. Όταν βρίσκομαι στα μνήματα, αισθάνομαι τους δικούς μου πιο κοντά μου. Δεν μπορώ να εξηγήσω αυτό το μεταφυσικό συναίσθημα που με κατακλύζει και που με τα χρόνια δεν θέλω καν να το εξηγήσω. Αφήνομαι να νιώσω τη στοργή, γιατί αυτό αισθάνομαι μέσα μου, στοργή, και την εκφράζω με ένα τρυφερό χαμόγελο. Τους λέω αντίο και φεύγω.

Σχεδόν πάντα θυμάμαι τον άλλο παππού, τον άγνωστο, αυτόν που μόνο στα όνειρά μου έρχεται καμιά φορά και μου δίνει μια άπλετη ελευθερία να τον φαντάζομαι όπως εγώ θέλω. Μιά τέτοια στιγμή θα ήταν που αποφάσισα να κάνω ένα ταξίδι στο χωριό. Συχνά μου έρχεται στο μυαλό, σαν να συμβαίνει τώρα, η θλίψη που ένιωσα όταν μικρός, σε κάποιο καλοκαιρινό μου ταξίδι στο χωριό του πατέρα μου, είδα τον οικογενειακό τάφο. Όλοι οι άλλοι νεκροί μας φανεροί και τακτοποιημένοι, με τα ονόματα και τις φωτογραφίες τους, με τις χρονολογίες γέννησης και φευγιού τους, με τις αναμνήσεις που μου ξανάρχονταν στον νου από τότε που ζούσαν, με τα χούγια τους, τα λόγια τους, τα γέλια τους. Όλα τα θυμόμουν. Μόνο ο παππούς μου έλειπε.

Παρατήρησα ότι τώρα που έφυγαν οι δικοί μου τον σκέφτομαι πιο συχνά. Είμαι σχεδόν σίγουρος ότι ρώτησα – δεν μπορεί να μη ρώτησα – όταν ήμουν μικρός γιατί δεν ήταν και αυτός εκεί και είμαι επίσης σχεδόν σίγουρος ότι η μαμά μου απάντησε: «Είναι αλλού, Άλκη». Έτσι κοφτά. Αυτό το απροσδιόριστο «αλλού» μάλλον με σταματούσε από το να προχωρήσω στην

εύλογη επόμενη ερώτηση: «Πού αλλού;» Καταλάβαινα, με την αλάνθαστη παιδική μου διαίσθηση, ότι δεν ήθελε να μου πει, ή μάλλον καταλάβαινα ότι δεν ήθελε να συνεχίσω να ρωτώ. Αργότερα κατάλαβα ότι ίσως σταμάτησα κι εγώ να ρωτώ γιατί φοβόμουν τις απαντήσεις. Και είναι μάλλον έτσι, γιατί αυτό το ασαφές και αόρατο που πλανιόταν για τον παππού μου, δηλαδή σχετικά με τον θάνατό του, όσο το σκέφτομαι μου φαίνεται όλο και πιο περίεργο. Γιατί άραγε να προτιμούσα τη βασανιστική αοριστία από την καθοριστική σαφήνεια; Τον σκότωσαν; Τον χτύπησαν κι έτσι οδηγήθηκε στον θάνατο; Ή μήπως πάλι τίποτε απ' αυτά δεν συνέβη, αλλά με τα χρόνια έγινε ο θάνατός του ένας οικογενειακός μύθος; Αυτό το ερώτημα έρχεται και ξανάρχεται στον νου μου. Αλήθεια, ποιος το είπε, πού το άκουσα ότι τον βρήκαν πεταμένο σ' ένα χαντάκι, ή μήπως πάλι είναι σχήμα λόγου αυτό; Βέβαια σήμερα, που θα τολμούσα να ψάξω την αλήθεια, δεν υπάρχει κανείς που θα μπορούσα να τον ρωτήσω γι' αυτό.

Φεύγοντας από το νεκροταφείο πάντα περνώ από ένα περιφραγμένο μέρος του στο οποίο μπαίνεις από μια σκουριασμένη πόρτα που αφήνει έναν παραπονεμένο τριγμό καθώς ανοίγει ή κλείνει. Εκεί είναι όλοι νέοι. Είναι οι επιφανείς, οι πεσόντες στον πόλεμο. Εκεί, καθώς περπατάς, διαβάζεις: «Δημήτριος Κονταξής, λοχίας, ετών 22», «Γεώργιος Λογιάδης, ανθυπολοχαγός, ετών 25», «Άγγελος Θεοφίλου, σμηνίτης, ετών 19». Δεν ακούγεται κανένα «παρών». Σε πολλούς τάφους υπάρχουν και φωτογραφίες που σου χαμογελούν ή σε κοιτάζουν υπερήφανα, σε κάποιους άλλους τάφους φαντάζε-

σαι τα ονόματα προσθέτοντας με το μυαλό σου τα γράμματα που εξαφάνισε ο χρόνος ή μισοκλείνεις τα μάτια και πλησιάζεις για να διακρίνεις την ηλικία. Μερικοί τάφοι, λίγοι, είναι περιποιημένοι, οι πιο πολλοί είναι σκεπασμένοι με χόρτα και αγριολούλουδα που, καθώς ψηλώνουν, κρύβουν φωτογραφίες και ηλικίες. Σ' αυτό το περιφραγμένο μέρος βρίσκονται οι δικαιωμένοι νεκροί, οι ήρωες, αυτοί που δικαίωσαν μια νίκη ή δικαιολόγησαν μια ήττα. Άνθρωποι που έπρεπε να χάσουν τη ζωή τους για να μπορούν να κατέχουν ένα κομματάκι γης με την ένδειξη ότι «έπεσαν περήφανα για την πατρίδα», αφήνοντας πίσω τούς δικούς τους ανθρώπους, καθόλου περήφανους, αλλά αντίθετα, βουτηγμένους μια ζωή σε βαρύ πένθος. Πάντα ξεχνιέμαι εκεί, καθώς παρατηρώ τις χαμένες τους ηλικίες και τις ατέλειωτες ζωές τους.

Οι επισκέψεις μου στο νεκροταφείο – πιο συχνές από τότε που μετακόμισα στο Μαρούσι – δεν είναι ποτέ προκαθορισμένες. Ενώ περπατώ, ο δρόμος με πηγαίνει από μόνος του προς τα κει. Τώρα που πέρασαν χρόνια από τον τελευταίο θάνατο, της μητέρας μου, όταν τους επισκέπτομαι, δεν νιώθω εκείνη τη θλίψη που έχει σχέση με τον θάνατο, αλλά εκείνο το είδος της θλίψης που έχει σχέση με τη νοσταλγία, όχι μόνο για τα αγαπημένα πρόσωπα αλλά και για τα χρόνια εκείνα του παρελθόντος, του αποκλειστικά δικού μου, όταν μικρός, με το στόμα μπουκωμένο με κόλλυβα και πασαλειμμένο από το καβουρντισμένο αλεύρι, μισόκλεινα τα μάτια καθώς κριτσάνιζα τα μικρά ασημιά κουφετάκια.

Τελικά, ποτέ δεν φανταζόμουν ότι θα γυρνούσα ξανά στο πατρικό μου στο Μαρούσι, μια περιοχή που ήθελα να εγκαταλείψω από τότε που γεννήθηκα νομίζω, αφήνοντας το σπίτι μου στο κέντρο της πόλης. Το έκανα όμως για οικονομικούς λόγους, όταν με απέλυσαν από την εφημερίδα όπου δούλευα για χρόνια.

Τη δουλειά μου την αγαπούσα. Μου άρεσε το ακατάστατο και το απρόβλεπτο που τη χαρακτήριζε, τα ξενύχτια και τα πρωινά ξυπνήματα. Με έκανε να μη βαριέμαι. Γνώριζα και κόσμο χωρίς να το επιδιώκω ιδιαίτερα. Θα μπορούσα να πω ότι η δουλειά αυτή μου πήγαινε γιατί και γέμιζε τη μοναξιά αλλά και την έκρυβε από τους απέξω. Μια ιδιαίτερη μοναξιά που πήγαζε από μέσα μου σταθερά και αμετάκλητα και συχνά με σκέπαζε ολόκληρο και ήταν τέτοια η δύναμή της, που η στενή ανθρώπινη παρουσία μάλλον την επέτεινε. Πολλές φορές αισθανόμουν λίγο αταίριαστος με τον υπόλοιπο κόσμο, πράγμα που μου προξενούσε έκδηλη αμηχανία. Δημόσιες σχέσεις δυσκολεύομουν να κάνω. Κι όποτε το προσπαθούσα, το έκανα τόσο άτεχνα και τόσο έκδηλα που δεν είχα σχεδόν ποτέ το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Θυμάμαι ότι η γυναίκα μου με κατηγορούσε γι' αυτό και μάλιστα θεωρούσε ότι είχα επηρεάσει και τον γιο μας. «Μην αδιαφορείς για τον κόσμο», μου έλεγε συχνά. «Όλους τους έχεις ανάγκη. Θα το βρεις μπροστά σου». Δεν μπορούσα να την πείσω ότι δεν αδιαφορούσα για τους ανθρώπους, αλλά έδειχνα ενδιαφέρον μόνο σε όσους ήθελα εγώ. Ποτέ όμως δεν μπόρεσα να την κάνω να συμφωνήσει μαζί μου. Άλλωστε πίστευε ότι η αδιαφορία μου προς την

Ίδια μιάς απομάκρυνε και έτσι φτάσαμε στο διαζύγιο. Μπορεί να ήταν και λίγο έτσι, αλλά έγινε σιγά σιγά με τον καιρό, ανεπαίσθητα, και δεν έφταιγα μόνο εγώ. Με κατηγορούσε ότι έλειπα συχνά από το σπίτι, ότι μόνο η δουλειά μου με ενδιέφερε. Και σε αυτό ακόμα κατέβαλλα μεγάλη προσπάθεια, μάταια όμως, δεν ήξερα τον τρόπο, έτσι έλεγε. Υποστήριζε ακόμη ότι μου έλειπε η μέθοδος να πλησιάσω κάποιον, ότι ήθελα να τα κάνω όλα μόνος μου, ότι, ότι, ότι... Μάλλον είχε δίκιο στα περισσότερα, αλλά εγώ δεν γνώριζα άλλο τρόπο. Και αυτή η ανελέητη κριτική, που την ένιωθα να πέφτει σαν χειμωνιάτικη βροχή πάνω μου, που, θυμάμαι, είχε ξεκινήσει λίγο μετά τη γέννηση του γιου μας, καθόλου δεν με βοηθούσε. Αντίθετα, με πεισμάτωνε να εμμένω στη δική μου στάση ή μπορεί και να τη χρησιμοποιούσα λίγο γιατί δυσκολευόμουν να αλλάξω.

Η εφημερίδα στεγαζόταν στους τέσσερις πάνω ορόφους μιας παλιάς πολυκατοικίας του κέντρου, κοντά στο Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων. Εγώ δούλευα στον τρίτο όροφο. Όλος ο όροφος αποτελείτο από έναν τεράστιο ενιαίο χώρο, τον οποίο η διεύθυνση είχε χωρίσει, για λειτουργικούς λόγους, με ηχομονωτικό γυαλί σε μικρά γραφεία. Έτσι, πάντα υπήρχε γύρω μου κόσμος και φασαρία, αλλά εγώ ήμουν κλεισμένος στο γυάλινο κλουβί μου. Συχνά, γράφοντας το καθημερινό μου άρθρο, κοίταζα αυτό τον κόσμο, κοντά μου και μακριά μου ταυτόχρονα, προσπαθώντας να μου κατεβεί η ιδέα. Νομίζω ότι αν ήμουν μόνος μου κλεισμένος σ' ένα γραφείο θα έγραφα διαφορετικά άρθρα.

Για να φτάσω στο γραφείο μου έπαιρνα ένα παλιό ασανσέρ στο οποίο αισθανόμουν περιέργως ασφαλής μόλις έκλεινα τις μεταλλικές δικτυωτές πόρτες του. Πατούσα το κουμπί και αυτό ανέβαινε υπάκουα, αφήνοντάς με να βλέπω τα υπέροχα μωσαϊκά των δαπέδων των ενδιάμεσων ορόφων, και όταν έφθανε στον όροφό μου, αισθανόμουν ένα ελαφρό τράνταγμα και άκουγα έναν υπόκωφο θόρυβο. Καμιά φορά δεν περίμενα το ασανσέρ αλλά ανέβαινα τις μαρμάρινες σκάλες, και αισθανόμουν εκείνο το βαθούλωμα στο κάθε σκαλοπάτι, που μου προκαλούσε μια ιδιαίτερη οικειότητα και ασφάλεια.

Στον πρώτο όροφο υπήρχε ένα διαγνωστικό ιατρικό κέντρο. Εδώ είχε έρθει η Έλενα για εξετάσεις όταν έμαθε ότι περίμενε παιδί, και έτρεξε γελώντας ολόκληρη μέσα στους διαδρόμους, μέχρι να φθάσει στο γυάλινο γραφείο μου και λαχανιασμένη να κραυγάσει εκείνο το πολύ χαρούμενο «Είμαι έγκυος, Άλκη». Δεν πτοήθηκε από την αμηχανία μου. Μου φώναξε ξανά ότι είναι έγκυος, ενώ εγώ έβλεπα τους συναδέλφους από τα γύρω γραφεία να μας κοιτάζουν περίεργα, και δεν την ένοιαζε καθόλου που την άκουσαν να μου λέει, πάντα γελώντας, «Είτε θέλεις είτε όχι, εγώ θα το κρατήσω», για να πάρει την καθόλου γενναία συναίνεσή μου: «Φυσικά, μωρό μου».

Στο ισόγειο στεγαζόταν για πολλά χρόνια ένα ατελιέ μόδας, μέχρι που η κυρία Λιλή, η μοδίστρα, έφυγε στην Αμερική για να παντρευτεί. Το κράτησε για κάνα χρόνο μια μαθήτριά της, αλλά δεν τα κατάφερε και το έκλεισε. Από τότε στεγάζεται ένα περιοδικό ποικίλης ύλης, άχρωμο και αδιάφορο. Στην

αρχή το αγοράζαμε αναγκαστικά, μετά σιγά σιγά εγώ σταμάτησα να το παίρνω.

Το σπίτι μας ήταν κοντά στην εφημερίδα, ένα μεγάλο ηλιόλουστο διαμέρισμα, το οποίο στην αρχή προσπαθήσαμε να αγοράσουμε, αλλά η ιδιοκτήτρια δεν ήθελε να το πουλήσει. Μας υποσχέθηκε όμως ότι ποτέ δεν θα μας έδιωχνε, υπόσχεση που την κράτησε, γιατί τελικά εμείς φύγαμε.

Εκεί ζήσαμε με την Έλενα ερωτευμένοι, εκεί μαλώναμε συχνά και χωρίς λόγο, εκεί τα ξαναφτιάχναμε κουλουριασμένοι στο κρεβάτι. Εκεί γεννήθηκε ο γιος μας ο Ιάσοντας. Σ' αυτό το σπίτι έμαθα ότι έπαιψε να υπάρχει ο πατέρας μου και ύστερα από χρόνια η μητέρα μου. Σ' αυτό το σπίτι λυπήθηκα πάρα πολύ και γέλασα πάρα πολύ. Αισθάνθηκα απέραντη μοναξιά και απόγνωση, όπως ένιωσα και χαρές και αυτό που οι άνθρωποι αποκαλούμε ευτυχία. Στο τέλος έμενα μόνος μου. Η γυναίκα μου, πριν βγει ακόμη το διαζύγιο, είχε πάρει τον γιο μας και είχαν μετακομίσει στο σπίτι του τωρινού άντρα της.

Όταν ο διευθυντής με κάλεσε στο γραφείο του για να μου ανακοινώσει με σουφρωμένα χείλη ότι δεν επιθυμεί πλέον να συνεργαζόμαστε, τον κοίταξα και στην αρχή χαμογέλασα. Τον θυμήθηκα πώς ήταν όταν πρωτοήρθε στην εφημερίδα, πώς μπέρδευε τα λόγια του όπως και τα βήματά του καμιά φορά και σκουντουφλούσε στους τοίχους, πώς σε κοίταζε λοξά με τα αλεπουδίσια μάτια του. Στην αρχή τον είχα συμπαθήσει, γιατί πίστευα ότι έτσι εκδήλωνε την αμηχανία του,

αλλά σύντομα κατάλαβα ότι έτσι έκρυβε την πονηριά και τη δουλικότητά του, και τον αντιπάθησα πάραυτα, πράγμα το οποίο δεν έκανα καν τον κόπο να κρύψω. Αλλά και ο ίδιος, ιδιαίτερα τα δύο τελευταία χρόνια, που είχε πλέον καταφέρει να εξασφαλίσει τη θέση του με οποιοδήποτε μέσο διέθετε, ενώ εγώ ήμουν εντελώς ξεκρέμαστος, άρχισε φανερά να κάνει αρνητική κριτική στα άρθρα μου με έναν τόσο παράλογο τρόπο, που συχνά μ' έκανε να τον κοιτώ αμίλητος, μη βρίσκοντας πραγματικά τίποτα να πω για να υποστηρίξω τον εαυτό μου. Απλά δεν καταλάβαινα.

Μου χαμογέλασε κι αυτός, δήθεν λυπητερά, κάνοντας μια κίνηση σαν να ήθελε να μου δείξει ότι λυπάται πολύ που ήρθαν έτσι τα πράγματα αλλά δεν γινόταν διαφορετικά. Συνέχισα να χαμογελώ, αλλά μετά, ενώ τον κοίταζα, μ' έπιασε ένα γέλιο απίστευτο, ασυγκράτητο, και αυτός δεν έλεγε τίποτε, με κοίταζε μόνο με απορία και περίμενε να τελειώσω. «Καταλαβαίνεις τι σου είπα, Άλκη», έλεγε και εγώ κουνούσα το κεφάλι καταφατικά αλλά χωρίς να μπορώ να σταματήσω τα γέλια. Αμέσως μετά, και συνεχίζοντας να γελάω, άνοιξα την πόρτα και έφυγα διασχίζοντας τον διάδρομο και αφήνοντας πίσω τους έκπληκτους συναδέλφους μου.

Μόνο όταν άρχισα να μαζεύω τα πράγματά μου με έπιασε μια φοβερή θλίψη που έφευγα, όχι τόσο από την εφημερίδα, όσο από το γυάλινο αγαπημένο μου κλουβί. Ξεκόλλησα κάποιες φωτογραφίες, κάποια προγράμματα εκδηλώσεων, πέταξα πολλά χαρτιά και έβαλα επίσης πολλά χαρτιά στη χάρτινη κούτα, που ξεχείλισε. Δεν χαιρέτησα σχεδόν κανέναν

και δεν ξαναγύρισα στο γραφείο παρά μόνο πέρασα ανόρεχτα κάποια μέρα και πήρα μια επιταγή, ομολογουμένως μεγάλη.

Έτσι τέλειωσε η ζωή μου στην εφημερίδα. Για κάμποσο καιρό δεν σκεφτόμουν καν ότι κάποτε δούλευα εκεί. «Συνήθισα εύκολα», έλεγα, «μπράβο μου», και θαύμαζα τον εαυτό μου για την απρόσμενη προσαρμοστικότητα. Κατάλαβα πως όλα αυτά τα χρόνια είχα θάψει πολλές αλήθειες που δεν ήθελα να τις παραδεχτώ. Ότι στην πραγματικότητα ήμουν κι εγώ θιασώτης της «συνήθειας», έννοια που ουδόλως εκτιμούσα, ότι ήθελα να μοιάζω με τους άλλους, να τρέχω όπως όλοι οι δημοσιογράφοι τρέχουν, αδικώς τις πιο πολλές φορές, γιατί δεν ήθελα τα μάτια των άλλων να καρφώνονται επάνω μου, να με εξερευνούν, να με θεωρούν παράξενο. Πολύ μεγάλος κατάλαβα ότι ζούσα δύο και τρεις ζωές: άλλη στο γραφείο, στη δουλειά μου, άλλη με τη γυναίκα μου στο σπίτι και άλλη μόνος μου.

Όταν αποφάσισα να αφήσω το σπίτι μας στο κέντρο, τηλεφώνησα στην Έλενα. Δεν πρόλαβα να της ανακοινώσω την απόλυσή μου, με στόμφο και λίγο μελοδραματικά είναι αλήθεια, και άκουσα τη φωνή της να ουρλιάζει στο τηλέφωνο. Απομάκρυνα το ακουστικό από το αυτί μου και μόλις σώπασε της είπα: «Να ξέρεις δεν άκουσα τίποτε απ' ό,τι είπες και αρνούμαι να το ακούσω εάν ουρλιάζεις». Τότε μου ζήτησε συγγνώμη χαμηλώνοντας τον τόνο της φωνής, για να προσθέσει ύστερα από λίγο ότι δεν την άκουσα ποτέ, μου τα 'λεγε και μου τα ξανάλεγε, αλλά εγώ τίποτα, ότι η εφημερίδα δεν είναι

παιχνίδι, είναι μια επιχείρηση που πασχίζει να στηριχτεί, και αμέσως μετά με ρώτησε: «Και τώρα τι θα κάνεις, άντε, πες μου». «Έλενα, δεν σε πήρα γι' αυτό και ούτε σου ζητώ δουλειά. Σε πήρα για να σου πω ότι αφήνω το σπίτι. Θεώρησα σωστό να σ' το πω, γιατί το σπίτι αυτό το αγαπάς και εσύ και ο Ιάσοντας, και σκέφτηκα μήπως ήθελες να το κρατήσεις. Εγώ γυρίζω στο Μαρούσι». Σιγά μην το κρατούσε, μου είπε, ούτε να το σκέφτομαι, και τι θα κάνω με τα πράγματα με ρώτησε. Της είπα ότι τα περισσότερα είναι της μητέρας της, που τ' άφησε όταν έφυγε γιατί δεν είχε πού να τα πάει, ας τα φρόντιζε η ίδια. Με κατηγορήσε τότε ότι την πιέζω γιατί ούτε και τώρα έχει πού να τα πάει, ότι δεν την νοιάζει που κι εγώ δεν έχω τι να τα κάνω και ότι πάντα την μπλέκω στις υποθέσεις μου. Κατέβασα ήρεμα το ακουστικό. Μετά από τόσα χρόνια είχα μάθει πια να θυμώνω ήρεμα.

Όση ώρα της μιλούσα ήμουν κοντά στην μπαλκονόπορτα και όπως είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει γύρισα και κοίταξα το μεγάλο σαλόνι και το φαντάστηκα άψυχο και φορτωμένο με τα σκρίνια και τους μπουφέδες και το λυπήθηκα πολύ το σπίτι. Θυμήθηκα τον Ιάσωνα να μπουσουλάει, να προσπαθεί να σηκωθεί κρατώντας την καρέκλα και να γελάει θριαμβευτικά καθώς μας έβλεπε χαμογελαστούς να εγκρίνουμε την αυτοδυναμία του. Ύστερα θυμήθηκα, σχεδόν είδα, εμένα και την Έλενα αγκαλιασμένους στον καναπέ να παγώνουμε σαν φωτογραφία ψιθυρίζοντας «για πάντα μαζί». Πέρασαν εικόνες από γιορτές, με φίλους πολλούς, με γέλια, με χαρά, με ζωή. Ήταν το σπίτι μας.